Εκδήλωση της Κομμουνιστικής Πρωτοβουλία Κύπρου για την Εξέγερση των Οκτωβριανών του 1931 (Ηλεκτρονικό Άρθρο)

Ιστορικό σημείωμα

Αυτό το ηλεκτρονικό άρθρο κυκλοφόρησε στην ιστοσελίδα της Κομμουνιστικής Πρωτοβουλίας Κύπρου στις 09/11/25.

Περιεχόμενο

Εκδήλωση της Κομμουνιστικής Πρωτοβουλία Κύπρου για την Εξέγερση των Οκτωβριανών του 1931

Με μαζική συμμετοχή και έντονο ιδεολογικό ενδιαφέρον πραγματοποιήθηκε η εκδήλωση της Κομμουνιστικής Πρωτοβουλίας Κύπρου (ΚΠΚ) αφιερωμένη στην Εξέγερση των Οκτωβριανών του 1931 Κύπρο.

Η κοινωνική και οικονομική πραγματικότητα της εποχής

Ο επικεφαλής του Ιδεολογικού Γραφείου της ΚΠΚ Αλέξης Αντωνίου αναφέρθηκε στις κοινωνικές και οικονομικές συνθήκες της εποχής που οδήγησαν στα Οκτωβριανά του 1931.

Όπως υπογράμμισε, για να μπορέσουμε να διακρίνουμε τα αίτια της εξέγερσης θα πρέπει να δούμε πίσω από την συνθηματολογία και να κοιτάξουμε την υλική πραγματικότητα. Να εξακριβώσουμε ποιες τάξεις συμμετείχαν, με ποια αιτήματα και μέσα σε ποιο κοινωνικοοικονομικό πλαίσιο.

Όπως σημείωσε, «τα Οκτωβριανά ήταν όντως μια λαϊκή εξέγερση των λαϊκών και εργατικών στρωμάτων της πόλης και της υπαίθρου όπου για περίπου δύο εβδομάδες συγκρούστηκαν με την Βρετανική αποικιοκρατική κυβέρνηση και μέτρησαν θύματα. Όμως ηγετική δύναμη στην εξέγερση ήταν η ανερχόμενη και υπό διαμόρφωση αστική τάξη που άρχιζε να έχει αυξημένη συνείδηση των συμφερόντων της και της ύπαρξης της ως τάξη, τα συνθήματα και η ιδεολογία της οποίας ήταν που κυριάρχησαν, ειδικά στα αστικά κέντρα.»

Στην ομιλία του, ο Αλέξης Αντωνίου ανέλυσε και τα γεγονότα που οδήγησαν στο ξέσπασμα της εξέγερσης: Το 1931 η σπίθα για να ξεχειλίσει το ποτήρι για την αστική τάξη ήταν το ζήτημα της δημοσιονομικής διαχείρισης. Ο προϋπολογισμός του 1931 που έφερε η κυβέρνηση προς συζήτηση στο Νομοθετικό Συμβούλιο ήταν ελλειμματικός της τάξης του 1.5% του ΑΕΠ, κάτι πρωτοφανές για τα δεδομένα των αποικιών.

Η πρόταση της Κυβέρνησης για αντιμετώπιση του ελλείματος ήταν η αύξηση δασμών και φόρων, κάτι που έπληττε δυσανάλογα τα λαϊκά στρώματα και κατά συνέπεια έβαζε πολιτική πίεση στους κύπριους πολιτευτές (ε/κ και τ/κ) να δράσουν. Η αντιπρόταση τους ήταν η μείωση των εξόδων, και

ειδικά του κρατικού μισθολογίου με την κατάργηση θέσεων αλλά κυρίως με τη μείωση των μισθών των Άγγλων κρατικών αξιωματούχων. Η κατάσταση των δημοσιονομικών σχετίζεται επίσης με το διαχρονικό πρόβλημα του Φόρου Υποτέλειας που πλήρωνε η Κύπρος.

Όμως, όπως είπε, «το ζήτημα είναι βαθύτερο από μια απλή διαφωνία στη δημοσιονομική πολιτική. Αυτή η διαφωνία εδράζεται στο ότι η ε/κ ελίτ ένιωθε ότι οι προσδοκίες της από την Βρετανική ανάληψη της κυριαρχίας του νησιού το 1878 δεν δικαιώνονταν. Τόσο από την ελλιπή πρόσβαση στον κρατικό μηχανισμό, και τα πλεονεκτήματα που αυτό απέφερε αλλά και οι υλικοί όροι που την συγκροτούσαν ως τάξη. Αυτό το αίσθημα θα ενταθεί μετά το 1929 και τις επιπτώσεις που θα έχει η κρίση του 1929 στο νησί.»

Συνεχίζοντας ανέφερε ότι όλα αυτά επέδρασαν και στο επίπεδο των συνθημάτων και του πολιτικού προγράμματος που μπήκε στην ημερήσια διάταξη τις ημέρες των Οκτωβριανών, δηλαδή της Ένωσης. Κάτω από τη επιρροή των αστών και των βουλευτών, το αίτημα της Ένωσης έμπαινε δυναμικά σε όλες τις πόλεις. Σαφέστατα, όπως ανέφερε «μεγάλη μερίδα των εργατικών και λαϊκών στρωμάτων των πόλεων πάλεψαν γι’ αυτό το στόχο τις ημέρες των Οκτωβριανών. Άλλωστε η κυρίαρχη ιδεολογία είναι πάντα αυτή της κυρίαρχης τάξης.» Όμως, όπως σημείωσε, η δεινή οικονομική κατάσταση των εργατών και των αγροτών ήταν στην τελική αυτή που επέδρασε καταλυτικά στο να συγκρουστούν με την αποικιακή εξουσία, η οποία στην τελική ήταν και αυτή που τους καταδίκαζε στη φτώχεια και την ανέχεια.

Η εξέγερση των Οκτωβριανών είχε κατασταλεί με βιαιότητα από τους Βρετανούς. Πάνω από 3000 θα οδηγηθούν στα δικαστήρια και 2600 θα καταδικαστούν σε διάφορες ποινές. 10 άτομα θα εξοριστούν ισόβια, ανάμεσά τους και τα ηγετικά στελέχη του τότε νεαρού ΚΚΚ. Στη συνέχεια θα επιβληθεί συλλογική ποινή στην ελληνοκυπριακή κοινότητα να πληρώσει για την επισκευή των κατεστραμμένων περιουσιών και υποδομών ενώ με διάταγμα θα καταργηθεί το Νομοθετικό Συμβούλιο και στην συνέχεια θα απαγορευτεί η λειτουργία πολιτικών κομμάτων. Όλοι οι τοπικοί θεσμοί πλέον θα διορίζονταν από τον Κυβερνήτη.

Αναφέρθηκε στη συνέχεια στην εποχή της Παλμεροκρατίας, η οποία όπως σημείωσε δεν ήταν ίδια για όλους. Η πλειοψηφία της ε/κ ελιτ, οι πολιτευτές της εποχής, ο κλήρος και η διανόηση θα συνεργαστούν ανοιχτά με το καθεστώς του Πάλμερ. Μια εξήγηση, όπως είπε «έχει να κάνει με το γεγονός ότι πλέον όλοι αυτοί και με την επιβολή δικτατορίας, είχαν αποκοπεί από τις πελατειακές πολιτικές σχέσεις που τους είχαν αναδείξει στο παρελθόν και άρα η συνεργασία ήταν μονόδρομος ως πρόσβαση στον κρατικό μηχανισμό για προσωπική και κοινωνική ανέλιξη».

«Μια άλλη εξήγηση σχετίζεται με τα ίδια τα γεγονότα των Οκτωβριανών. Το γεγονός ότι καθ’ όλη την διάρκεια της εξέγερσης, οι αστοί, η πολιτική και εκκλησιαστική καθοδήγηση της Εθνικής Οργάνωσης προσπαθούσαν να κατευνάσουν και να σταματήσουν την λαϊκή οργή αποδεικνύει τον φόβο τους για την μαζική και με σφοδρότητα άνοδο του λαϊκού παράγοντα στο προσκήνιο. Το γεγονός ότι έκαναν το βήμα να αντιταχθούν της Βρετανικής κυριαρχίας και το αποτέλεσμα ήταν σφοδρές συγκρούσεις των λαϊκών μαζών, τους έκανε να αναθεωρήσουν την τακτική τους, ακόμα και την ίδια την διεκδίκηση της οποιαδήποτε παραχώρησης από την αποικιοκρατική εξουσία. Επιπρόσθετα, το γεγονός ότι, έστω και καθυστερημένα, συμμετείχε στην εξέγερση το ΚΚΚ, ήταν αρκετό για να αποδεχτούν στωικά τις συνέπειες. Άλλωστε μόνο χαρά τους προκάλεσε η προγραφή του ΚΚΚ, η απαγόρευση κατοχής κομμουνιστικού και σοσιαλιστικού υλικού, το δικαίωμα της αστυνομίας να κάνει συλλήψεις ατόμων ύποπτα για ανάγνωση κομμουνιστικού υλικού.»

Καταλήγοντας ανέφερε ότι **«Ο λαός μας έχει πολλές αγωνιστικές παραδόσεις. Αυτές οι παραδόσεις πρέπει να γίνουν κτήμα όλων μας, να τις μελετάμε και να μαθαίνουμε από**

αυτές, από τα ηρωικά παραδείγματα αλλά και από τα λάθη. Η αγωνιστικότητα του λαού μας πρέπει να ξαναβγεί στο προσκήνιο, παρόλο που δεκαετίες τώρα έχει κατακαθίσει πάνω της πολλοί τόνοι σκουριάς.

Όπως και τότε, έτσι και σήμερα, είναι σημαντικό το συμπέρασμα ότι προϋπόθεση για να ευοδωθούν οι πόθοι της εργατικής τάξης και των λαϊκών στρωμάτων, είναι η έλλειψη εμπιστοσύνης στην αστική τους τάξη, όσο επαναστατικά και αν βγαίνει σε συνθηματολογικό επίπεδο, όσο και αν επικαλείται την εθνική ενότητα και τους κοινούς εθνικούς στόχους. Προϋπόθεση τότε και τώρα είναι δηλαδή η αυτοτελής πάλη των εργαζομένων, δηλαδή να μην μπαίνουν κάτω από τη σημαία άλλης τάξης.

Το ζήτημα είναι τα ξεσπάσματα του λαού να στρέφεται κατά του πραγματικού αντιπάλου, ο οποίος πάντα βρίσκεται στην ίδια μας τη χώρα – και αυτός είναι η αστική τάξη και ο καπιταλισμός. Μόνο στοχεύοντας τον πραγματικό αντίπαλο οι εξεγέρσεις θα έχουν προοπτική νίκης.»

Ο ρόλος του υποκειμενικού παράγοντα – ο ρόλος του ΚΚ τότε και σήμερα

Η Ναταλία Χαραλάμπους, μέλος του Ιδεολογικού Γραφείου της ΚΠΚ, παρουσίασε τον **υποκειμενικό παράγοντα** της ιστορικής περιόδου, αναλύοντας τη διαδρομή και τη στάση του **Κομμουνιστικού Κόμματος Κύπρου (ΚΚΚ)**.

Από τη δημιουργία των πρώτων εργατικών συντεχνιών στη Λεμεσό το 1919, μέχρι την επίσημη ίδρυση του ΚΚΚ το 1926, το ΚΚΚ, είπε, αποτέλεσε την οργανωμένη έκφραση της εργατικής τάξης.

Αναφέρθηκε στη **διμέτωπη πάλη** του ΚΚΚ: αφενός ενάντια στην αποικιοκρατία, αφετέρου για τη σοσιαλιστική προοπτική της Κύπρου. Θύμισε τις προωθημένες θέσεις του πρώτου συνεδρίου του κόμματος για το γυναικείο ζήτημα, ισότητα στο μεροκάματο, στο γάμο και στο δικαίωμα ψήφου και τη διεκδίκηση παροχών για τη μητρότητα, καθώς και τη δημιουργία της Κομμουνιστικής Νεολαίας Κύπρου με την ενοποίηση της μαθητικής και εργατικής νεολαίας.

Όπως σημείωσε, το 1931, το ΚΚΚ χαρακτηρίζεται από έντονη μαζικοποίηση, με μαζικές πολιτικές καμπάνιες υπέρ ανέργων και αγροτών, ίδρυση εργατικών λεσχών και ανάπτυξη εκδοτικού οίκου. Το ίδιο έτος, το ΚΚΚ εντάσσεται και στην Κομιντέρν, ευθυγραμμίζοντας τη στρατηγική του με τις αποφάσεις της Γ’ Διεθνούς για εγκαθίδρυση ανεξάρτητης κυπριακής εργατοαγροτικής δημοκρατίας, που θα εντασσόταν σε μια Βαλκανική Εργατοαγροτική Ομοσπονδία.

Υπενθύμισε ότι τα γεγονότα της 21ης Οκτωβρίου 1931 αιφνιδίασαν το ΚΚΚ. Η αρχική στάση του κόμματος ήταν αρνητική: καταδίκασε την εξέγερση των Οκτωβριανών ως «εθνικιστική σοβινιστική προβοκάτσια» και δεν συμμετείχε επίσημα στις πρώτες ημέρες των γεγονότων. Όμως, όταν έγινε σαφές ότι η εξέγερση είχε προσλάβει χαρακτήρα μαζικής, αυθόρμητης και πρωτοφανούς κινητοποίησης του λαού, το ΚΚΚ δεν μπορούσε να παραμείνει αμέτοχο. Ενεργοποιήθηκε. Και στάθηκε στο πλευρό του λαού, πληρώνοντας βαρύ τίμημα με φυλακίσεις, εξορίες και διώξεις.

Αναφερόμενη στη στάση του ΚΚΚ στα γεγονότα του 1931, σημείωσε ότι «**οι άλυτες αντιθέσεις και οι εσωτερικές διαφωνίες στην καθοδηγητική γραμμή του ΚΚΚ, σχετικά με το αν η κυπριακή αστική τάξη ήταν υποτελής στους Βρετανούς ή όχι, καθώς και γύρω από το οργανωτικό μοντέλο του κόμματος, δηλαδή αν έπρεπε να λειτουργεί με κλειστή, συμπαγή δομή ή να επιδιώκει εξωστρέφεια και διεύρυνση — έπαιξαν ρόλο στην περιορισμένη επιρροή του στα εργατικά και λαϊκά στρώματα και, τελικά, την αδυναμία του να ηγηθεί της εξέγερσης των Οκτωβριανών».**

Αυτές οι αδυναμίες, ωστόσο, όπως ανέφερε, αποτελούσαν αντανάκλαση των γενικότερων αντιφάσεων της Κομμουνιστικής Διεθνούς μετά το 6ο Συνέδριό της (1928), όταν επικράτησε η «στρατηγική των σταδίων» που διαχώριζε τρεις τύπους χωρών: τις ανεπτυγμένες καπιταλιστικές, τις μέσου επιπέδου ανάπτυξης και τις μισοαποικιακές και εξαρτημένες. Κάθε κατηγορία αντιστοιχούσε σε διαφορετικό δρόμο κατάκτησης της εξουσίας και σε διαφορετικές μορφές σοσιαλιστικής οικοδόμησης, ανάλογα με το επίπεδο ανάπτυξης των παραγωγικών δυνάμεων και τη λειτουργία της αστικής κοινοβουλευτικής δημοκρατίας. Αυτή η θεώρηση, η οποία υποτιμούσε τον διεθνή χαρακτήρα της εποχής του μονοπωλιακού καπιταλισμού και τη βασική αντίθεση κεφαλαίου-εργασίας, επηρέασε και το ΚΚΚ.

Παρ' όλες τις αντιφάσεις του, το ΚΚΚ υπήρξε προϊόν της ανάγκης και της πάλης των λαϊκών μαζών, θέτοντας τα θεμέλια για τους μετέπειτα κοινωνικούς και πολιτικούς αγώνες στην Κύπρο.

Συνέχισε με το ρόλο του ΚΚ σήμερα. Ανέφερε χαρακτηριστικά ότι σήμερα «**χρειαζόμαστε τον δικό μας συλλογικό διανοούμενο. Τον δικό μας καθοδηγητή. Το επαναστατικό, εργατικό μας Κόμμα.».** Το Κόμμα, όπως ανέφερε «Δεν είναι απλώς μια πολιτική οργάνωση, αλλά η ανώτατη μορφή οργάνωσης της τάξης που παράγει όλο τον κοινωνικό πλούτο. Σκοπός του είναι η καθοδήγηση της εργατικής τάξης στον αγώνα για την κατάργηση της εκμετάλλευσης ανθρώπου από άνθρωπο, για την **ανατροπή του καπιταλιστικού συστήματος** και την **κατάκτηση της εργατικής εξουσίας**, με τελικό στόχο την οικοδόμηση της **σοσιαλιστικής – κομμουνιστικής κοινωνίας,** μια κοινωνίας χωρίς φτώχεια, ανεργία, πολέμους και εκμετάλλευση.»

Κλείνοντας, υπογράμμισε ότι τα καθήκοντα των Κύπριων κομμουνιστών σήμερα είναι η σύνδεση του αντικατοχικού με τον αντικαπιταλιστικό αγώνα, η ανασυγκρότηση του εργατικού κινήματος μέσα από τη συσπείρωση της εργατικής τάξης, ντόπιων και μεταναστών, και η συμμαχία με τα λαϊκά στρώματα. Μόνο ένα ισχυρό, ταξικά προσανατολισμένο Κομμουνιστικό Κόμμα μπορεί να καθοδηγήσει αυτόν τον δρόμο προς την απελευθέρωση και την εργατική χειραφέτηση, αποκόπτοντας κάθε εξάρτηση από τις ιμπεριαλιστικές δυνάμεις και συνδέοντας τη λύση του Κυπριακού με την πάλη για την εργατική εξουσία και τον σοσιαλισμό. Η ιστορική εμπειρία απέδειξε ότι χωρίς επαναστατικό κόμμα δεν υπάρχει επαναστατικό κίνημα και χωρίς επαναστατικό κίνημα, ο λαός μένει δέσμιος της αστικής διαχείρισης και της διχοτόμησης.

Και κατέληξε ότι «ο κόσμος της δουλειάς δεν έχει τίποτα να χάσει παρά τις αλυσίδες του – έχει όμως να κερδίσει έναν ολόκληρο κόσμο.

Ο αγώνας μας είναι δύσκολος. Αλλά είναι δίκαιος, αναγκαίος και θα είναι νικηφόρος».

Ακολούθησε πλούσια συζήτηση με τη συμμετοχή των παρευρισκομένων.

Χρειάζεται Τούρκικη Μετάφραση, Χρειάζεται Αγγλική Μετάφραση, Ηλεκτρονικά Άρθρα, Κομμουνιστική Πρωτοβουλία Κύπρου (Ομάδα), Δεκαετία 2020-2029, 2025, Απροσδιόριστη Τοποθεσία

From:
https://www.movementsarchive.org/ - **Κυπριακό Κινηματικό Αρχείο**
Cyprus Movements Archive
Kıbrıs Sosyal Hareket Arşivi

Permanent link:
https://www.movementsarchive.org/doku.php?id=el:digital:kommounistiki_protovoulia:1931

Last update: **2025/11/14 07:22**